

Enkla grunder i dataskydd

Den 25 maj 2018 får Sverige och hela EU en ny lag som reglerar hur bland annat kommuner får behandla personuppgifter. En av nyheterna i **Dataskyddsförordningen** är kännbara sanktionsavgifter om man bryter mot reglerna, något som tvingar Sala kommun att se över hur vi hanterar och skyddar personuppgifter. Här är en grundkurs i dataskydd med fokus på kommunens verksamheter.

Dataskydd på 3 röda

- i** Samla inte in fler personuppgifter än nödvändigt och enbart för ett visst, i förväg bestämt ändamål.
- i** Spara inte uppgifterna längre än nödvändigt.
- i** Se till att ni har stöd i lagen för att samla in uppgifterna.

Vad är egentligen en personuppgift?

Personuppgifter är all slags information som kan knytas till en fysisk person som är i livet. Typiska personuppgifter är personnummer, namn och adress. Även foton på personer klassas som personuppgifter. Ja, till och med ljudinspelningar som lagras elektroniskt kan vara personuppgifter, även om det inte nämns några namn i inspelningen. Ett bolagsnummer är ofta inte en personuppgift men är det om det handlar om en enskild näringsverksamhet. Registreringsnumret på en bil kan vara en personuppgift om det går att knyta till en fysisk person.

ÄVEN KÄND SOM GDPR

Dataskyddsförordningen kallas även för GDPR vilket står för **General Data Protection Regulation**. Förordningen börjar gälla den 25 maj 2018 och ersätter då den svenska personuppgiftslagen (PUL). Sveriges Regering har dessutom lagt fram en proposition för en ny dataskyddslag som också påverkar personuppgifter.

Informera mera...

När ni samlar in uppgifter om en person så måste ni informera personen i fråga. I förordningen finns en lång lista över vilken information som ska ges, men mycket kort ska ni tala om att ni samlar in personuppgifter, vilka uppgifter det handlar om och varför ni gör det. Kommer ni att lämna uppgifterna vidare till andra, måste ni tala om det.

... och spara mindre

En viktig regel i förordningen är att man inte får spara personuppgifter för länge. När de inte längre behövs för det syfte som de en gång samlades in för, så ska de tas bort. För en kommun innebär det till exempel att uppgifter om personer som inte längre är abonnenter måste tas bort från IT-systemen.

TÄNK OCKSÅ PÅ DETTA!

Det kan finnas krav i annan lagstiftning som innebär att uppgifterna måste sparas en viss tid, till exempel för bokförings- och arkivändamål.

Se över säkerheten!

Tänk på att skydda personuppgifterna som ni hanterar, så att de inte stjåls eller oavsiktligt raderas eller ändras. Ett nytt krav i förordningen är att om ni råkar ut för en "personuppgiftsincident" så måste ni rapportera det till Integritetsskyddsmyndigheten. En sådan incident kan till exempel vara ett usb-minne med personuppgifter som tappats bort, ett dataintrång på en av kommunens servrar eller att någon anställd obehörigt tagit del av personuppgifter. Ett tips är att se över skyddet av personuppgifterna i era IT-system så att incidenter inte inträffar.

Får man spara uppgifter om medborgares intressen?

I ett CRM-system för kundvård vill man kanske registrera fler uppgifter om användarna än vad som krävs för att uppfylla tjänsten. Vad har användaren för fritidsintressen? Hur många barn? Har hen allergier som kan vara bra att känna till? För att få registrera den typen av uppgifter krävs normalt samtycke, det vill säga att användaren först får information om att ni kommer att spara den typen av uppgifter och varför, och sedan godkänner att ni gör det. Men, man måste också se till att informationen är relevant för uppgiften. Annars får de inte registreras.

Sexualliv och religion

I dataskyddsförordningen skiljer man mellan "vanliga" personuppgifter och känsliga personuppgifter. Känsliga uppgifter är sådana som avslöjar ras eller etniskt ursprung, politiska åsikter, religiös eller filosofisk övertygelse, medlemskap i fackförening samt personuppgifter som rör hälsa eller sexualliv. Uppgifter om hälsa kan till exempel vara sjukfrånvaro, graviditet och läkarbesök. Normalt är det förbjudet att hantera sådana personuppgifter men det finns undantag från förbudet. Känsliga uppgifter måste också skyddas mer än andra uppgifter.

NYTT I FÖRORDNINGEN

Med dataskyddsförordningen kommer även genetiska uppgifter räknas som känsliga personuppgifter. Samma sak gäller biometrisk uppgifter som används för identifiera en fysisk person.

Men är det verkligen så nytt?

Att vi 2018 får en ny lag som reglerar hur man samlar in och använder personuppgifter har väckt stor uppmärksamhet. Men faktum är att vi i Sverige har haft sådan lagstiftning ända sedan 1973 då datalagen trädde i kraft. Det var dessutom världens första nationella datalag. I grunden innehåller förordningen samma regler och principer som dagens lagstiftning men det finns nyheter.

Miljonböter om vi inte sköter oss

En nyhet i dataskyddsförordningen är att Integritetsskyddsmyndigheten kan besluta att ett företag som inte följer reglerna i förordningen ska betala en administrativ sanktionsavgift, vilket är en form av böter. Sanktionsavgiften kan vara upp till 20 miljoner euro eller fyra procent av den globala årsomsättningen. För kommuner gäller andra belopp på upp till 10 miljoner kronor.

Kommunchef Jenny Nohage

När får personuppgifter samlas in?

Personuppgifter får bara samlas in för "särskilda, uttryckligt angivna och berättigade ändamål och inte senare behandlas på ett sätt som är oförenligt med dessa ändamål", säger förordningen. Alltså, uppgifter som samlas in för ett visst syfte får inte sedan användas för helt andra syften. Kommunen kan till exempel utrusta sina bilar med speciell gps-utrustning som används för elektroniska körjournaler för att förenkla redovisningen. Men arbetsgivare får inte använda uppgifterna som gps:en samlar in för att kontrollera hur långa raster de anställda tar. Man måste också ha stöd i förordningen för att hantera personuppgifter. Det finns några "rättsliga grunder" som kommunen kan använda. **De viktigaste är:**

RÄTTSLIG FÖRPLIKTELSE

I vissa fall är kommunen skyldiga att registrera personuppgifter, som exempelvis för att uppfylla kraven i socialtjänstlagen.

AVTAL

Anställningsavtal, abonnemang och leverantörsavtal är exempel på avtal som innebär att kommunen måste registrera och hantera personuppgifter (men bara de uppgifter som behövs för att uppfylla avtalet).

SAMTYCKE

Ett annat alternativ är att be personen ifråga att få registrera uppgifter om hen. Det kallas då för ett samtycke. Ett samtycke är enligt förordningen "varje slag av frivillig, specifik, informerad och otvetydig viljeyttring, genom vilken den registrerade, antingen genom ett uttalande eller genom en entydig bekräftande handling, godtar behandling av personuppgifter som rör honom eller henne". På litet enklare svenska: man måste få tydlig information om vilka uppgifter som samlas in och vad de ska användas till, för att man sedan ska kunna ge sitt godkännande.

ALLMÄNT INTRESSE

Behandlingen är nödvändig för att utföra en uppgift av allmänt intresse eller som ett led i kommunens myndighetsutövning.

EXEMPEL PÅ RÄTTSLIGA GRUNDER

Lönesystem: Avtal

Användarregister: Avtal. För vissa uppgifter krävs samtycke

Webbplatsen: Samtycke eller allmänt intresse

Ordning på torpet!

Alla kommuner är enligt förordningen skyldiga att ha ett register som beskriver de olika sätt som man hanterar personuppgifter på. Vem internt är ansvarig för ett visst register eller IT-system, vad används det till, vilka typer av personer förekommer i det, vilka typer av uppgifter och med vilken rättslig grund hanteras uppgifterna?

” Införandeprojektet av den nya förordningen blir ett bra tillfälle att skapa mer ordning och reda, lära oss göra rätt och öka organisationens medvetenhet om den personliga integritetens centrala betydelse.

LÄS MER OM DATASKYDD

På SKLs webbplats hittar du bra information och svar på många frågor om den nya Dataskyddsförordningen och vad den innebär för kommuner.

www.skl.se